

Sandnes eldreråd, møte 17.11.2020.

Orienteringssak 41/20 (19/12355-35). Forslag til handlings- og økonomiplan 2021-2024.

Forslag til kommentarer og vedtak fra Eldrerådet

Eldrerådet i Sandnes har tatt inn over seg nødvendigheten av at kommunen må spare for å klare en bærekraftig utvikling i årene framover. I innledningen til budsjettet omtales at andelen og antall eldre vil øke og gi større etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester. Målet både nasjonalt og lokalt er at flest mulig kan bo hjemme så lenge som mulig, istedenfor å motta botilbud med heldøgns bemanning. Sandnes har som mål å videreutvikle seg til en **god hjemmetjenestekommune**. Det synes eldrerådet er fint. Rådmannen sier at framtidens eldre har gode forutsetninger for å bidra i tjenesteutformingen. Det skal bl.a. jobbes videre med (sitat) *hverdagsmestring/-rehabilitering, velferdsteknologi, aktivitets- og fritidstilbud, fleksibel bruk av korttidsplasser, målrettet rehabilitering og fleksible tjenester i hjemmet*.

Dette innebærer at eldre må settes i stand til å klare å bo og leve lenger i hjemmet. Eldrerådet vil ta tak i nødvendige betingelser for å klare «datafiseringen» av normalaktiviteter hjemme, velferdsteknologi, og aktivitets- og fritidstilbud.

Kultur og næring

1. Sandnes bibliotek. Datakunnskap hos eldre

Eldrerådet kan ikke se at det er foreslått egne midler til dataopplæring for eldre i kommunen. Til forskjell fra dagens unge, har ikke eldre fått noen som helst opplæring i elektronisk databruk i den offentlige skolen. Noen har hatt arbeid som har gjort det nødvendig å skolere seg gjennom jobben, mens store grupper aldri har fått dataopplæring. De har kanskje hatt mer fysisk arbeid i industrien, i landbruket, servicenæringene mm. Utviklingen av databruk har gått fortere enn noen kunne forutsi. Plutselig er det blitt slik at alle må kunne bruke digitale medier, også mobil, for å kunne sende eller motta post, bruke banken, få helseopplysninger, betale og kontrollere skatt osv., fornye førerkort, dvs. leve et normalt liv.

For svært mange vil det bare av den grunn være umulig å klare seg hjemme. De vil være avhengig av om de tilfeldigvis har barn som kanskje har datakunnskap, eller datakyndige venner de kan stole på. Svært mange har ikke dette. Mange vil være prisgitt fremmede som får ukontrollerbar innsikt og makt over livene deres, noe som også innebærer en stor sikkerhetsrisiko.

Det offentlige har unnlatt, og unnlater, å ta ansvaret for grunnopplæring og hjelp for en stor gruppe mennesker. Etter vårt syn har kommunen ansvar for å drive opplæring og hjelp. Dette foreslår vi bør foregå hver uke, året rundt, gjerne på **biblioteket**, rådhuset, servicekontoret, eller på en skole, for små eldregrupper, med individuell påmelding, ingen/kort ventetid og symbolsk betaling (en femtilapp per kurs?). Opplæringen og «digihjelpen» må være så basal at alle i praksis skal kunne bruke data for å leve normalt (enkelt utstyr, demonstrasjoner,

praksisøvelser, enkle forklaringer, og lærere (frivillige) med praktisk kompetanse. Kursene kan/bør kjøres om og om igjen, kontinuerlig, på årsbasis.

I økonomiplanen, «Omstilling Sandnes 2025» har Sandnes bibliotek fått redusert nettorammetilskudd med kr. 257 000 årlig de neste fire årene. Eldrerådet mener dette er kortsiktig politikk og foreslår en mindre reduksjon av årlig tilskudd og bevilgning til datahjelp og opplæring for eldre i biblioteket, i samarbeid med frivillige datalærere.

Eldrerådets forslag:

Eldrerådet foreslår bevilgning til Sandnes bibliotek til dataopplæring/praktisk hjelp for eldre: Lønnsutgifter (delstilling - koordinering) ca. 100 000,-, konsulenttjenester kr. 20 000,-, driftsutgifter kr. 20 000,-, investering (utstyr og inventar) kr. 100 000,- første året. Bruk av frivillige (pensjonister) som lærere, gratis.

Sandnes bibliotek, dataopplæring for eldre/»digihjelp»	2021	2022
Drift	140 000	140 000
Investering (Utstyr-inventar, PC er)	100 000	0

Fra 2022 ca. kr. 140 000 per år.

Helse og velferd

2. Aktivitets- og fritidstilbud, dugnadsarbeid mm.

Rådmannen angir at Helse og velferd vil utrede tiltak som kan redusere dekningsgraden for sykehjemsplasser, bl.a. **møteplasser og aktivitetssenter**. Sandnes har 7 eldresentre som tilbyr aktiviteter på dagtid, servering av mat, sosiale samvær mm. For at eldre skal kunne bo lengst mulig hjemme er eldresentrene helt sentrale. Rådmannen foreslår at fem private senter får litt større bevilgninger, mens **Gandsfjord og Mossiges Minde** får reduserte tilskudd med rundt en million til hvert. Rådmannen vil diskutere effektivisering, omlegging av driften, økt brukerbetaling og omlegging av matproduksjon.

Brukere og ledelse ved begge sentrene fortviler, og mener at dette kan bety kroken på døra for disse viktige sentrene. Det vil i så tilfelle være en katastrofe for den framtidige eldreomsorgen og Sandnes som en **god hjemmetjenestekommune**. Også kommunaldirektøren for helse og velferd sier at det er viktig å opprettholde aktiviteten på sentrene.

Eldrerådet er sterkt bekymret og mener at disse to sentrene bør kunne opprettholde samme bevilgningene som for 2020, men uten økning. Betydningen av de positive bidragene sentrene har for aktiviteter til eldre, matservering, utkjøring av middager, og svært mange frivillige, er sterkt kostnadsbesparende på sikt. Tillaging av egen mat styrker mangfoldet mellom sentrene, frivillighetsviljen, og muliggjør andre aktiviteter enn ved de andre fem sentrene. Det er ingen fare for at maten blir dårligere.

Eldrerådets forslag, Eldresenter

Eldrerådet foreslår å holde bevilgningene på samme nivå som for 2020, og uten noen økning.

Eldresenter	Vedtatt budsjett 2020	Rådmannens forslag 2021	Endring	Eldrerådets forslag	Endring
Gandsfjord	3 822 000	2 383 000	-1 439 000	3 822 000*	0
Mossiges Minde	3 586 000	2 592 000	-994 000	3 586 000	0

*inkludert Leirgauken

Leirgauken – Informasjonsblad for eldre i Sandnes

Bladet kommer ut tre ganger i året, har redaksjon på Gandsfjord Seniorsenter, og sendes gratis til alle alderspensjonister i Sandnes. Det er gjerne på rundt 70-80 sider, inneholder alt av informasjon om det som skjer på eldresektoren, nyheter fra kommunen og andre, alle steder der en kan få servert mat, underholdning, kultur- og aktivitetstilbud – trykket med greit lesbare bokstavtyper og godt redigert. Bladet er mektig populært og ligger gjerne framme lett tilgjengelig på bordet eller i nærmeste hylla hos alle pensjonister, helt fram til det kommer et nytt blad.

Leirgauken sikrer at **alle, uansett datakunnskap, kan få disse nødvendige opplysningene.** Rådmannen foreslår «å legge ned trykksaken og slik spare kr. 500 000, og at nødvendig informasjon i stedet vil formidles via kommunens nettsider, aktivitetskalender og andre elektroniske informasjonsflater». **Eldrerådet fortviler over dette, og protesterer på det kraftigste.** Forslaget kommer 10-20 år for tidlig, og kan stoppe hele den positive utviklingen i kommunen med mål om å være en god hjemmetjenestekommune.

Eldrerådets forslag – Leirgauken: Forslag om å avvikle Leirgauken forkastes, og årlige bevilgninger på kr. 500 000 opprettholdes (beløpet er inkludert i Gandsfjord)

Investering

Eldrerådets forslag: Ett års utsettelse av nytt BOAS på Sørbo Hove (til 2024) må følges nøye når det gjelder reelle behov og dekningsgraden for personer over 80 år, slik at en hurtig kan sette i gang nødvendig utbygging.

Sandnes Eldreråd 17.11.2020

Enstemmig vedtak.